DELE AF FORMUERET – VINTEREKSAMEN 2006/2007

Opgave nr. 1

Anton Alm modtog i august 2006 en større arv, herunder en 1. udgave af Søren Kierkegaards »Enten-Eller«, som efter en sagkyndig vurdering var medtaget til en værdi af 400.000 kr. i boopgørelsen.

Alm indgik mundtligt med antikvarboghandler Børge Bukh aftale om, at Bukh mod en provision på 5 % af salgssummen skulle sælge bogen i Alms navn. Alm meddelte i den forbindelse Bukh, at han ville have mindst 300.000 kr. for bogen.

Den 4. september sendte Bukh til to af sine faste kunder, Carl Cold og advokat Dan Due, enslydende breve, hvori Bukh på Alms vegne opfordrede dem til at afgive tilbud på 1. udgaven af »Enten-Eller«.

Fra Cold modtog Bukh den 7. september følgende brev:

> »Hermed tilbyder jeg 325.000 kr. for 1. udgaven af »Enten-Eller«, som jeg har ledt efter i årevis. Jeg vil give dig 50.000 kr. i »findeløn«, hvis jeg får bogen. Den 6. september 2006. Mvh. Carl Cold«.

Fra Due modtog Bukh den 8. september sålydende telefax:

> »Jeg vil tilbyde 350.000 kr. for 1. udgaven af »Enten-Eller«. Tilbuddet gælder indtil den 14. september 2006. Mvh. advokat Dan Due«.

Den 9. september modtog Cold følgende brev fra Bukh:

> »Jeg vil gerne tage imod dit tilbud af 6. september. Jeg synes dog, det vil være mest rimeligt, at jeg deler findelønnen med bogens ejer, Anton Alm. Da det er det samme for dig, går jeg ud fra, at du er villig til at betale 350.000 kr. for bogen og 25.000 kr. i fortrolighed til mig. Den 8. september 2006. Mvh. Børge Bukh«.

Cold ringede straks til Bukh og erklærede sig indforstået med vilkårene i Bukhs brev.

Bukh meddelte herefter telefonisk Alm, at bogen var solgt for 350.000 kr., og bad om at få bogen overgivet, sådan at handlen med Cold kunne gennemføres. Den 13. september henvendte Alm sig i Bukhs boghandel for at aflevere bogen. Mens Bukh

ekspederede en kunde, så Alm tilfældigvis på Bukhs skrivebord Dues tilbud samt brevvekslingen mellem Bukh og Cold. Alm blev rasende og krævede straks erstatning af Bukh i anledning af det passerede. Bukh nægtede at være erstatningsansvarlig og krævede 17.500 kr. (5 % af 350.000 kr.) i provision af Alm. Herefter forlod Alm boghandlen – medbringende bogen – og ringede til Cold og meddelte, at der under ingen omstændigheder var indgået en aftale. Cold fastholdt, at der var indgået en bindende aftale, og krævede bogen udleveret, subsidiært »størst mulig erstatning« af Alm. Cold krævede endvidere erstatning af Bukh.

Alm accepterede herefter pr. brev Dues tilbud. Alms brev, der var dateret den 13. september, blev den 14. september om morgenen modtaget på Dues advokatkontor. I posten var også et brev fra en velhavende, kinesisk Kierkegaard-samler, som Due havde fortalt om bogen. I brevet tilbød kineseren – med acceptfrist indtil den 1. oktober – at købe bogen for 400.000 kr. Due hverken så eller hørte om brevene, idet han uden for moderne kommunikations rækkevidde var bortrejst på jagtsafari i Afrika. I Dues fravær blev brevene straks ved modtagelsen læst af Dues kollega, advokat Eeg, som Due inden sin afrejse havde anmodet om at »ordne sagen«.

Den 14. september om eftermiddagen blev Alm kontaktet af Frede Fiil, der ad omveje havde hørt, at Alm havde arvet den sjældne 1. udgave af »Enten-Eller«. Fiil tilbød at købe bogen for 375.000 kr. Alm accepterede tilbuddet, hvorefter Fiil udstedte en check på købesummen og fik bogen overgivet. Umiddelbart herefter sendte Alm en telefax til Due, hvori han skrev: »Jeg har fortrudt og ønsker alligevel ikke at sælge bogen«. Telefaxen blev kl. 15.47 modtaget på Dues kontor.

Hjemvendt fra jagtsafari blev Due den 15. september bekendt med Alms brev af 13. september og telefaxen af 14. september. Due sendte straks et brev til Alm, hvori han gjorde gældende, at der var indgået en bindende aftale. For det tilfælde, at Alm måtte have solgt bogen til anden side, krævede Due »maksimal erstatning« af Alm.

Der anmodes om en stillingtagen til de rejste krav.

Løsningseksempel til opgave nr. 1

1. Forholdet mellem Alm og Cold

Alm har udstyret Bukh med en § 18-fuldmagt til salg af 1. udgaven af »Enten-Eller« for mindst 300.000 kr. (Lærebogen s. 301 f. [s. 289 f.] og s. 317 f. [s. 305 f.]).

Bukh indgår aftale med Cold om salg af bogen for en købesum på 350.000 kr. og handler således for en umiddelbar betragtning inden for såvel bemyndigelse som fuldmagt (der er sammenfaldende, idet der er tale om en § 18-fuldmagt).

Bukhs accept af at modtage 25.000 kr. i »findeløn« (returkommission) er imidlertid udtryk for en forsætlig tilsidesættelse af Alms interesser og må betragtes som en overskridelse af bemyndigelsen (Lærebogen s. 164, note 98 [s. 157, note 96] og s. 320 [s. 308]). Idet der er tale om en § 18-fuldmagt, hvor bemyndigelse og fuldmagt er sammenfaldende, er der tillige tale om en overskridelse af fuldmagten. Alm er derfor ikke bundet over for Cold, jf. AFTL § 11, stk. 2 (Lærebogen s. 317 f. [s. 305 f.]). Det er i denne forbindelse irrelevant, at Bukh »deler« returkommissionen med Alm, og at Colds tilbud herefter er ligeså attraktivt som Dues. At Cold – udover købesummen for bogen – tilbyder returkommission, er reelt udtryk for, at Cold er villig til at betale 375.000 kr. for bogen.

(Ved bedømmelsen bør det ikke trække afgørende ned, hvis resultatet i stedet begrundes med, at Cold – ved at tilbyde returkommission til Bukh uden at oplyse Alm herom – handler svigagtigt, og at den med Bukh indgåede aftale derfor er behæftet med en ugyldighedsgrund, jf. AFTL § 30, stk. 1 (Lærebogen s. 164 [s. 157])).

2. Forholdet mellem Alm og Bukh

Bukh er i forhold til Alm ansvarlig efter den almindelige culparegel. Bukh handler utvivlsomt culpøst i forhold til Alm ved sin accept af at modtage returkommission. Alm lider imidlertid ikke noget tab som følge heraf, idet Alm jo ved salget af bogen til Fiil opnår 375.000 kr. for bogen, svarende til Colds tilbud på 325.000 kr. med tillæg af returkommissionen på 50.000 kr.

Bukh, der handler culpøst, er selvsagt ikke berettiget til provision.

3. Forholdet mellem Cold og Bukh

Bukh overskrider ved indgåelsen af aftalen med Cold fuldmagten fra Alm, og Bukh er derfor efter AFTL § 25, stk. 1, 2. pkt. som udgangspunkt erstatningsansvarlig over for Cold. Cold er imidlertid i ond tro om Bukhs overskridelse af fuldmagten, idet det er Cold selv, der tilbyder returkommissionen. Bukh er derfor ansvarsfri efter AFTL § 25, stk. 2, 1. pkt. (Lærebogen s. 331 ff. [s. 318 ff.]).

(Såfremt Alms manglende bundethed over for Cold begrundes med svig, jf. ovenfor, er AFTL § 25 ikke anvendelig. Dette ændrer dog ikke ved, at Bukh ikke er erstatningsansvarlig over for Cold, idet Cold er i ond tro).

4. Forholdet mellem Alm og Due

Alms accept af Dues tilbud er rettidig, idet accepten kommer frem inden acceptfristens udløb, jf. AFTL § 2, stk. 1 (Lærebogen s. 59 ff. [s. 58 ff.]).

Spørgsmålet er herefter, om Alms tilbagekaldelse af accepten ved telefaxen af 14. september er rettidig. Due har før afrejsen til Afrika bedt advokat Eeg om at »ordne sagen« og har derved bemyndiget Eeg til at modtage accepten. Det forhold, at Eeg læser accepten om morgenen den 14. september, må derfor sidestilles med, at Due personligt havde fået kundskab om accepten. Alms tilbagekaldelse samme dag om eftermiddagen er således ikke rettidig, jf. AFTL § 7 e.c. (Lærebogen s. 41 f. [s. 41 f.]).

Due – der ikke kræver naturalopfyldelse – er berettiget til erstatning opgjort til den positive opfyldelsesinteresse, der udgør differencen mellem det af den kinesiske samler afgivne tilbud på 400.000 kr. og Dues tilbud til Alm på 350.000 kr., dvs. 50.000 kr.

»Lærebogen« er: *Lennart Lynge Andersen og Palle Bo Madsen:* Aftaler og mellemmænd, 5. udgave (2006). Sidehenvisninger til Lærebogens 4. udgave (2001) er anført i kantet parentes.

Opgave nr. 2

Lørdag den 28. oktober 2006 kom Dan Dam kørende på landevejen mellem Herning og Ringkøbing. Med sig i bilen havde han sin samlever Conni Carlsen og deres 2-årige schæferhund Herbert, som Dan og Conni 3 måneder tidligere havde købt i fællesskab.

Conni trængte til at strække benene, hvorfor Dan kørte ind på en rasteplads. Conni havde så travlt med at komme ud af bilen, at hun glemte at sikre sig, at Herbert blev i bilen. Selv om Dan hurtigt greb ud efter Herbert, lykkedes det hunden at slippe ud af bilen, hvorefter den løb ud på vejen lige foran Bertel Bramsen, der kom kørende med den tilladte hastighed på 80 km/t i sin Ford Ka. Bertel reagerede hurtigt, og det lykkedes ham at foretage en afværgemanøvre, hvorved han undgik en påkørsel af Herbert. På grund af afværgemanøvren mistede Bertel herredømmet over bilen og stødte frontalt ind i et vejskilt, der på sædvanlig vis var placeret til højre for kørebanen.

Ved påkørslen af vejskiltet blev Bertels bil, som var fra 1998, og som var ansvarsforsikret i forsikringsselskabet Fuldsikring, totalskadet. En tilsvarende ny Ford Ka kostede 99.900 kr., mens en tilsvarende brugt kostede 49.900 kr. En bilforhandler oplyste, at Bertels bil – umiddelbart før uheldet – kunne have indbragt 41.900 kr. ved salg.

Skaden på vejskiltet, som tilhørte staten/Vejdirektoratet, beløb sig til 11.000 kr.

Conni og Dan havde ikke tegnet ansvarsforsikring på Herbert, idet Dan havde overtalt Conni til at spare udgiften til forsikring, mod at Dan påtog sig at betale for de skader, som hunden måtte forvolde.

Ved sammenstødet med vejskiltet kom Bertels perserkat Perle, som han havde anbragt på bagsædet i en speciel sikkerhedssele til katte, til skade. Bertel konsulterede dyrlæge Leo Larsen, som straks konstaterede, at Perle havde pådraget sig et alvorligt og åbent benbrud, som krævede øjeblikkelig operation, hvis kattens liv skulle reddes. Leo, som ellers var umådelig træt efter en lang og travl arbejdsdag, påtog sig at foretage operationen med det samme. Leo løftede Perle op på operationsbordet og kaldte på sin klinikassistent, Karen Kold, som talte i sin mobiltelefon. Karen bad imidlertid om fri, da hendes kæreste netop havde ringet og oplyst, at det var lykkedes ham at få billetter til biografen. Leo, der øjnede en chance for at spare et par timers løn til Karen, gav hende fri, selv om han godt

vidste, at det kunne blive svært at operere uden hendes assistance. På grund af Leos udmattede tilstand og den manglende assistance fra Karen havde Leo problemer med at klare operationen. Resultatet blev da også, at Leo fik sat Perles benbrud forkert sammen, og Perle blev som følge deraf halt på benet. Perle, som hidtil havde vundet adskillige præmier på udstillinger, havde før operationen en værdi på 3.500 kr., men efter operationen kun en værdi på 2.500 kr. på grund af det dårlige ben. Leo havde tegnet en erhvervsansvarsforsikring i forsikringsselskabet Totalsikring. Dyrlægeregningen for operationen lød på 2.250 kr. Det var ubestridt af alle, at dyrlægeregningen skulle betales, da operationen havde været nødvendig for at redde kattens liv.

Hvorledes er den forsikrings- og erstatningsretlige stilling, herunder retsstillingen mellem Conni og Dan?

Løsningseksempel til opgave nr. 2.

1. Skaden på Bertels Ford Ka

Bertels bil er ikke kaskoforsikret, og reglen i EAL § 19 er derfor ikke relevant.

Herbert, der løb ud foran Bertels bil, har forvoldt skaden på bilen. Conni og Dan, der i fællesskab ejer hunden Herbert, er objektivt ansvarlige for skaden, jf. HL § 8, stk. 1, 1. pkt. (Lærebogen s. 183). Conni og Dan, der ikke har iagttaget forsikringspligten i HL § 8, stk. 2, 1. pkt., hæfter solidarisk for skaden, uanset om kravet rettes direkte mod dem fra Bertel, eller kravet rettes som et regreskrav fra Foreningen af forsikringsselskaber til overtagelse af lovpligtige ansvarsforsikringer for hunde, hos hvem Bertel kan kræve skaden erstattet (Lærebogen s. 183, note 13).

Aftalen mellem Conni og Dan om deres indbyrdes fordeling af erstatningsbyrden er ugyldig, jf. EAL § 27, stk. 2, 1. pkt., jf. § 25 (Lærebogen s. 344 og 384). Eftersom hverken Conni eller Dan er dækket af en ansvarsforsikring, finder EAL § 25, stk. 1, anvendelse. Conni og Dan bærer et objektivt ansvar over for Bertel, jf. ovenfor. Conni har derudover på skadestidspunktet handlet culpøst, idet »hun glemte at sikre sig, at Herbert blev i bilen«, hvorimod der i skadessituationen ikke er noget at bebrejde Dan, der tværtimod forsøgte at gribe ud efter Herbert. Under hensyntagen til »ansvarets beskaffenhed«, jf. EAL § 25, stk. 1, må Conni derfor i det indbyrdes forhold bære hele erstatningsbyrden (Lærebogen s. 339 f.).

Beregningen af Bertels erstatningskrav for den totalskadede bil må tage udgangspunkt i bilens genanskaffelsespris (99.900 kr.) med rimeligt fradrag for værdiforringelse ved alder og brug, jf. princippet i FAL § 37, stk. 1 (Lærebogen s. 247). Bertel, der økonomisk skal stilles, som om skaden ikke var indtrådt (Lærebogen s. 245), skal derfor have erstattet det beløb, som det koster at *genanskaffe* en tilsvarende brugt bil, dvs. 49.900 kr. (selv om salgsværdien på Bertels bil kun var 41.900 kr. umiddelbart før skadens indtræden (Lærebogen s. 247)).

2. Skaden på vejskiltet (11.000 kr.)

Der påhviler Bertel et objektivt ansvar for skaden på vejskiltet, jf. FL § 101, stk. 1 (Lærebogen s. 166 ff.). Selv om skaden er forvoldt under en afværgemanøvre, er Bertel ikke ansvarsfri, jf. U 1998.1727 V (Lærebogen s. 50 og 157). Bertels ansvarsforsikringsselskab Fuldsikring hæfter umiddelbart for skaden, jf. FL § 108, stk. 1 (Lærebogen s. 175). Da Bertels erstatningsansvar er omfattet af FL's regler om ansvar for motordrevne køretøjer, får det ingen betydning, at staten/Vejdirektoratet er selvforsikrer, jf. EAL § 21 og § 20 (Lærebogen s. 349 f. og 357 f.).

Conni og Dan bærer også et (objektivt) ansvar for skaden på vejskiltet, jf. ovenfor pkt. 1, men bliver dog begge ansvarsfri, jf. EAL § 19, stk. 1, jf. § 20, da staten/Vejdirektoratet er selvforsikrer (Lærebogen s. 347 ff.). Conni har ganske vist handlet culpøst, jf. ovenfor pkt. 1, men hendes uagtsomhed kan kun betegnes som simpel, og Dan har ikke handlet culpøst.

Tabet for skaden på vejskiltet forbliver således hos Bertels ansvarsforsikringsselskab Fuldsikring.

3. Skaden på Bertels kat Perle

Katten Perle tilhører Bertel, som bærer færdselsansvaret, hvorfor bilens ansvarsforsikringsselskab Fuldsikring ikke dækker skaden (Lærebogen s. 161 og 177).

Conni og Dan er objektivt ansvarlige for skaden på Perle, jf. HL § 8, stk. 1, 1. pkt., og nærmere ovenfor pkt. 1. Der er imidlertid tale om, at Leo i forbindelse med operationen handler culpøst. Leo vidste, at »det kunne blive svært at operere uden [klinikassistentens] assistance«, og Leo gav hende tilmed fri for at spare et par timers løn (Lærebogen s. 80 ff.). »Leos udmattede tilstand« er naturligvis ikke disculperende (Lærebogen s. 85). Leo forværrer ved sin adfærd det begivenhedsforløb, der er sat i gang af Herberts adfærd, idet den varige skade – det halte ben – og dermed »værdiforringelsen« af katten ikke ville være indtrådt, såfremt Leo havde handlet forsvarligt (Lærebogen s. 235 f.).

Conni og Dan er solidarisk ansvarlige for den fulde skade, uanset om kravet rettes mod dem fra Bertel eller – som et regreskrav – fra Foreningen af forsikringsselskaber til overtagelse af lovpligtige ansvarsforsikringer for hunde, jf. ovenfor pkt. 1. Conni og Dans ansvar omfatter for det første initialskaden, dvs. operationsudgiften på 2.250 kr., som var en nødvendig og forsvarlig udgift (Lærebogen s. 235 f. og 249 og U 1981.1074 Ø), og som utvivlsomt er en kausal og adækvat følge af Herberts adfærd. For det andet er Conni og Dan ansvarlige for følgeskaden, dvs. »værdiforringelsen« på 1.000 kr. (Lærebogen s. 249), som tillige må anses for at være kausal og adækvat (Lærebogen s. 235 f.).

Som ovenfor nævnt har Leo handlet culpøst (Lærebogen s. 80 ff.) og er dermed ansvarlig for følgerne af sin handling. Leos handling »stødte ind« i et igangværende begivenhedsforløb, som Leo forværrede. Leos ansvar omfatter selvsagt kun den »resterende del«, dvs. »værdiforringelsen« på 1.000 kr. (Lærebogen s. 236, note 16).

Conni, Dan og Leo er solidarisk ansvarlige for den »resterende« del, dvs. »værdiforringelsen« på 1.000 kr. I det indbyrdes forhold mellem de solidarisk ansvarlige skadevoldere skal ansvaret endeligt bæres af Leo, som har en erhvervsansvarsforsikring, jf. EAL § 25, stk. 2, 1. pkt. (Lærebogen s. 341).

Som nævnt ovenfor er Conni og Dan solidarisk ansvarlige for operationsudgiften på 2.250 kr. I det indbyrdes forhold må Conni bære hele erstatningsbyrden, jf. EAL § 25, stk. 1 (Lærebogen s. 339 f.), og nærmere ovenfor pkt. 1.

»Lærebogen« er: *Bo von Eyben og Helle Isager:* Lærebog i erstatningsret, 5. udgave (2003).

Opgave nr. 3

Mellem maskinforhandler og -fabrikant Sigurd Sten og entreprenør Kurt Karlsen blev der den 18. april 2006 indgået aftale om Karlsens køb af en traktor af mærket »Hektor«, som skulle anvendes ved Karlsens opførelse af et stort lejlighedsbyggeri i Singapore. Købet blev indgået med klausulen »cf Singapore«, således at levering skulle ske snarest muligt, og at betaling skulle ske kontant. Købesummen var aftalt til 1 million kr., idet der herved var taget højde for, at Sten skulle foretage helt specifikke og særdeles omfattende ændringer på traktoren i forhold til den standardmodel, han havde på lager. Stens indkøbspris med tillæg af omkostninger vedrørende ændringerne var 800.000 kr.

Ligeledes den 18. april indgik Sten med entreprenør Hubert Hansen aftale om Hansens køb af en gravemaskine af mærket »Atlas«, som skulle anvendes ved Hansens hotelbyggeri i Iran. Købet blev indgået med klausulen »cf Abadan, Iran«, således at levering skulle ske snarest muligt, og at betaling skulle ske kontant. Købesummen var aftalt til 800.000 kr. Stens indkøbspris var 600.000 kr.

Den 23. april var Sten færdig med at foretage ændringerne på traktoren. Endnu samme dag besigtigede Karlsen traktoren og godkendte ændringerne.

Den 24. april rettede Sten henvendelse til rederiet Trendline med henblik på forsendelse af traktoren og gravemaskinen. Trendline udstedte i den forbindelse to konnossementer til Sten – et for hver af de to maskiner. Ifølge indholdet af hvert af de to dokumenter havde ihændehaveren eneret til at råde over traktoren henholdsvis gravemaskinen. Prisen for transporten af traktoren til Singapore blev aftalt til 20.000 kr., og prisen for transporten af gravemaskinen til Abadan blev aftalt til 15.000 kr. Sten overgav straks maskinerne til Trendline og betalte transportomkostningerne på i alt 35.000 kr.

Den 25. april henvendte Sten sig personligt til Karlsen og krævede købesummen betalt mod udlevering af konnossementet vedrørende traktoren og Stens faktura lydende på 1 million kr. Karlsen bestred, at Sten kunne kræve noget beløb, idet traktoren hverken var bragt inden for skibssiden eller stillet til hans – Karlsens – rådighed.

Ligeledes den 25. april rettede Sten personligt henvendelse til Hansen og krævede købesummen for gravemaskinen betalt mod udlevering af konnossementet

vedrørende gravemaskinen og Stens faktura lydende på 800.000 kr. Ligesom Karlsen bestred Hansen, at Sten kunne kræve noget beløb, idet gravemaskinen hverken var bragt inden for skibssiden eller stillet til hans – Hansens – rådighed. Da Sten insisterede, betalte Hansen, der var bagefter med sit byggeri i Iran, de 800.000 kr., idet han dog forbeholdt sig sin retsstilling i »enhver henseende«. Gravemaskinen blev samme dag indladet i et af Trendlines containerskibe med kurs mod Abadan.

Den 26. april rettede Sten henvendelse til Trendline og instruerede rederiet om, at traktoren skulle holdes tilbage og ikke indlades på Trendlines skib, som skulle sejle til Singapore samme dag.

Den 27. april blev Jylland ramt af en voldsom orkan, som rev taget af en af Trendlines opbevaringshaller. Traktoren, som stod i den pågældende hal, blev i den forbindelse noget ridset. Omkostningerne ved udbedring ville beløbe sig til 30.000 kr.

Den 28. april rettede Sten henvendelse til Karlsen og forlangte, at denne betalte dels 1 million kr. for traktoren, dels 20.000 kr. for de forgæves transportomkostninger, og endelig 30.000 kr. til udbedring af skaderne på traktoren. Karlsen, der var meget velhavende, nægtede pure at betale noget som helst, men krævede økonomisk kompensation af Sten i videst muligt omfang.

Den 4. maj blev der som følge af en krise mellem regeringerne i Danmark og Iran gennemført et importforbud i Iran mod danske varer.

Den 5. maj meddelte Hansen, at han hævede købet af gravemaskinen, og at han krævede tilbagebetaling af de 800.000 kr., eftersom gravemaskinen ikke kunne indføres i Iran som aftalt. Sten bestred, at Hansen havde noget krav mod ham, hvorimod han – Sten – krævede 15.000 kr. i erstatning for forgæves transportomkostninger. Sten og Hansen var enige om, at det eneste rigtige var at få gravemaskinen transporteret tilbage til Danmark, men de krævede begge, at den anden part skulle betale omkostningerne herved. Trendline krævede yderligere 10.000 kr. for at sejle gravemaskinen tilbage til Danmark.

Idet det lægges til grund, at dansk ret finder anvendelse på tvisterne, anmodes om en stillingtagen til de rejste krav.

Løsningseksempel til opgave nr. 3

Traktoren

Der foreligger et handelskøb, jf. KBL § 4, stk. 1, jf. stk. 2, idet købet indgås mellem handlende i eller for deres bedrift. På tidspunktet for aftaleindgåelsen er der tale om et genuskøb, jf. KBL § 3. Som uddybet nedenfor må det imidlertid antages, at købet ændrer karakter og bliver et specieskøb, bl.a. fordi Sten foretager »særdeles omfattende ændringer« på traktoren efter aftale med Karlsen. Opgavetekstens beskrivelse af de ændringer, der efter aftalen skal foretages, indebærer, at der kan tales om et bestillingskøb, jf. KBL § 2, stk. 1. Dette får imidlertid ingen betydning for argumentationen eller resultatet, da KBL også omfatter bestillingskøb. (Se Lærebogen s. 31).

Det første spørgsmål, der må tages stilling til, er, hvornår Sten er berettiget til at afkræve Karlsen købesummen for traktoren. Det er aftalt, at købesummen skal betales »kontant«, og det må afgøres, hvad dette udtryk indebærer i det foreliggende tilfælde. Som udgangspunkt er køberen ikke forpligtet til at betale købesummen, medmindre salgsgenstanden samtidig stilles til hans rådighed, jf. KBL § 14. Ifølge opgaveteksten anvendes der imidlertid et konnossement, som giver ihændehaveren dispositionsretten over traktoren. Da der er tale om et handelskøb og et cf-køb, følger det af KBL § 16 og § 63, stk. 4, at Karlsen har pligt til at betale mod dokumenter, idet Sten samtidig præsenterer Karlsen for en regning (faktura), jf. KBL § 71, stk. 2. (Se Lærebogen s. 58).

Karlsens undladelse af at betale indebærer, at han er i misligholdelse. Sten er berettiget til at fastholde købet, jf. KBL § 28, stk. 1, og kræve betaling af købesummen på 1 million kr., ligesom han er berettiget til at undlade at levere traktoren, indtil betaling sker. Sten kan imidlertid ikke samtidig kræve betaling af købesummen (der omfatter hans positive opfyldelsesinteresse) og af transportudgifterne på 20.000 kr. (der er negativ kontraktsinteresse). Sten må således fra købeaftalens indgåelse have været indstillet på, at hans bruttofortjeneste ville blive reduceret med transportomkostningerne på 20.000 kr. Dette er aldeles oplagt i det foreliggende tilfælde, hvor der er solgt »cf« (cost, freight), hvilket betyder, at sælger bærer bl.a. transportomkostninger. (Se Lærebogen s. 46 f. og s. 102).

Spørgsmålet er herefter, om Karlsen – som fastholdes på købet af traktoren – kan kræve reparationsudgiften på 30.000 kr. erstattet af Sten. Afgørende herfor er, om Sten eller Karlsen bærer risikoen for den hændelige skade, som er forårsaget af orkanen. Udgangspunktet er, at Sten bærer risikoen, da der ikke er sket levering, jf. KBL § 10, jf. § 63, stk. 2. I den foreliggende situation er det imidlertid Karlsens undladelse af at betale rettidigt (mod dokumenter), som er årsag til, at levering ikke er sket til aftalt tid. Om sådanne tilfælde bestemmer KBL § 37, at risikoen i specieskøb går over på køberen på det aftalte leveringstidspunkt. I genuskøb er det en forudsætning for risikoovergang, at bestemte genstande er udskilt for køberen. Ved aftalens indgåelse foreligger helt sikkert et genuskøb, idet Sten har valgfrihed med hensyn til den traktor (og de materialer), han agter at opfylde købet med. I det foreliggende tilfælde skal der *dels* foretages »helt specifikke og særdeles omfattende ændringer« (efter Karlsens individuelle forskrifter) på traktoren, *dels* er disse ændringer tilendebragt ved risikobegivenhedens indtræden, *og endelig* har køberen

godkendt de foretagne ændringer. (Se Lærebogen s. 36). Der er således indtrådt en sådan koncentration af Stens forpligtelse, at købet af traktoren på skadestidspunktet har karakter af et specieskøb. Konsekvensen heraf er, at risikoen for traktoren er gået over på Karlsen på skadestidspunktet, således at Karlsen ikke kan kræve de 30.000 kr. af Sten.

Konklusionen er, *at* Karlsen må betale 1 million kr. for traktoren, *at* Sten ikke kan afkræve Karlsen de 20.000 kr. i transportomkostninger, *og at* Karlsen bærer risikoen for skaden og således selv må afholde udgifterne ved en eventuel reparation.

Gravemaskinen

Der foreligger et handelskøb, jf. KBL § 4, stk. 1, jf. stk. 2, idet købet indgås mellem handlende i eller for deres bedrift. Købet har karakter af genuskøb, jf. KBL § 3.

Som vedrørende købet af traktoren, jf. ovenfor, anvendes i det foreliggende handelskøb og cf-køb et konnossement, som giver ihændehaveren dispositionsretten over gravemaskinen. Hansen har således pligt til at betale mod dokumenter, jf. KBL § 16 og § 63, stk. 4, idet Sten præsenterer Hansen for en regning (faktura), som ledsager konnossementet, jf. KBL § 71, stk. 2. (Se Lærebogen s. 58). Hansens forbehold for sin retsstilling i »enhver henseende« er dermed betydningsløst.

Spørgsmålet er først og fremmest, hvem der bærer risikoen for indførsels-forbuddet i Iran. Afgørende er, at forbuddet udstedes i Iran, mens levering skal ske i Danmark, jf. KBL § 10. Importforbuddet er således ikke til hinder for, at Sten opfylder sin leveringsforpligtelse, hvilket sker, når gravemaskinen er bragt inden for skibssiden i Danmark, jf. KBL § 10, jf. § 63, stk. 2. (Se Lærebogen s. 70 f). Hansen kan dermed ikke hæve og kan ikke kræve, at Sten tilbagebetaler ham de 800.000 kr.

Sten kan ikke afkræve Hansen omkostningerne til transport til Iran på 15.000 kr., idet Sten selv må afholde det beløb af sin fortjeneste i et køb, som i øvrigt er indgået »cf« (cost, freight). (Se Lærebogen s. 46 og s. 102). Som beskrevet ovenfor vedrørende traktoren kan Sten ikke på én gang kræve positiv opfyldelsesinteresse og negativ kontraktsinteresse.

De 10.000 kr. (omkostningerne til transport tilbage til Danmark) er en ekstraordinær transportomkostning, som parterne er enige om skal afholdes. Beløbet er en følge af det udstedte importforbud, som Hansen bærer risikoen for. Følgelig må Hansen selv afholde de omkostninger, der er forbundet med returnering af gravemaskinen.

»Lærebogen« er *Lars Hedegaard Kristensen, Anne-Dorte Bruun Nielsen og Torsten Iversen:* Lærebog i dansk og international køberet 3. udgave (2004).